

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > חובת הלבבות 003 הקדמה הכחמה הצפונה

חובת הלבבות 003 הקדמה הכחמה הצפונה

וכל המצות הן נחלקות למצות עשה ולמצות לא תעשה. ואין אנו צריכין לבאר את זה במצות האברים, מפני שהן ידועות לכל. אבל אני זוכר ממצות עשה וממצות לא תעשה שבחובות הלבבות מה שיזדמן לי, כדי שיהיה דמיון למה שלא אזכר מהם בעזרת השם יתברך.

אין עניין המצווה רק המעשה שהאדם עושה, אלא עיקרה של מצווה שהרי היא כתובה בתורה והתורה היא חכמה, עניינה גילוי החכמה בפועל. וכשאנחנו מגדירים שחובות האברים הם מצוות כלומר הם מגלים את חכמת המצפונים.

וממצות עשה שבחובות הלבבות, שנאמין כי יש לעולם בורא בראו מאין, ושאינו כמוהו, ושנקבל עלינו יחודו, ושנעבדהו בלבנו, ושתבוננו בפלאי וצירותיו כדי שיהיו לנו לאות עליו, ושנבטח בו, ושנכנע מפניו, ושניכא אותו, ונפחד ונבוש מהשקיפו על נגלותינו ונסתרותינו, ושנכסף לרצונו, וניחד מעשינו לשמו, ושנאהב אותו ואת אוהביו כדי להתקרב אליו, ונשנא את שונאיו, והדומה לזה, ממה שאינו נראה מן האברים.

יותר מעשרה מצוות עשה של חובות הלבבות. לכאורה יש כאן כמות של מצוות עשה, צריך להבין שודאי שבפועל יש כאן מניין מצוות, אבל הם באים לגלות את המדרגה שנקראת לב, זה לא שיש לנו עוד מצווה ועוד מצווה ועוד מצווה, מצוות שהעבודה שלהם היא עבודת המצפונים הם באים לגלות את המצפונים. לב כמו שאומרים רבותינו "לב נתיבות חכמה" בראשית ברא אלוקים אומרים חז"ל הבריאה נבראה בשם אלוקים במיעשה בראשית של לב פעמים שם אלוקים.

אם אצל רוב בני אדם כשמזכירים את המילה לב זה נתפס כהרגש, אצל חז"ל זה לב נתיבות חכמה אבל "החכמה תחיה את בעליה" חכמה שהיא מציאות גמורה של חיים. המצוות שבלב הן נר מצווה שמגלים את הלב שזה גילוי פנימיות החכמה באדם.

אך הלאוין שבחובות הלבבות, הפך כל אלו, וגם מהם: שלא נחמד ולא נקם ולא נטר את בני עמנו, כדכתיב (ויקרא יט, יח): לא תקם ולא תטר את בני עמך, ומהם שלא נהרהר בעברות, ולא נתאזם, ולא נספים לעשותם, ומה שדומה לזה, במה שהוא במצפון האדם ולא ישקיף עליו זולתי הבורא, כדכתיב (ירמיה יז, י): אני יי חוקר לב בִּחֹן כְּלִיּוֹת, ו כתיב (משלי כ, כז): נר יי נשמת אדם חפש כל חֲדָרֵי בֶטֶן.

הלאוין שבחובות הלבבות, הם מגלים בלב הם באים להסיר את ערלת הלב. המצוות עשה מגלים את הלב בשר והמצוות ל"ת באים להסיר את הלב אבן. שתי תפיסות מהו ערלות הלב (זה דברים נפלאים ועמוקים שמבוארים בדברי רבותינו), יש ערלת הלה כפשוטו שזה היצה"ר שנקרא ערל, כמש"כ בסוף סוכה ז' שמות נקרא יצה"ר ואחד מהם 'ערל', ומצד כך ערלות זה כל הרצונות שאינם של הקדושה, לב מקום גילוי הרצון וכאשר האדם רוצה דברים שאינם של קדושה זה נקרא ערלות. לב. הסוג השני של ערלות לב "כל הגויים ערלי לב" וכל ישראל נקראים מולים (כמ"ש המשנה בנדרים לדינא), הגדרת הדבר כמושנ"ת לב הוא לב נתיבות חכמה זה חובות הלבבות, ישראל נקראים מולים כי בראשית בשיל ישראל שנקראו ראשית בשביל התורה שנקראה ראשית, ישראל הם בבחינת חכמה, אורייתא וישראל חד, לגויים אין חלק בתורה, ומצד כך מולי לב זה מי שבלבו גלוי הלב נתבות חכמה שזה ישראל, ערלי לב זה אומות העולם שבלבם גלוי הרגשים ולא חכמה, ובלב שיש אצל האדם "כל חכם לב יבואו ויעשו" כמו שנאמר במלאכת המשכן, חכמת לב זה חכמת ישראל, חכמת מח זה גם יכול להיות אצל האומות. התורה ניתנה לישראל ולא לאומות, ובעמך הר סיני כתוב שההר היה בוער עד לב השמיים, התגלה שם

הלב הפנימי, זה נקרא לב השמיים, ההבדל בין לב השמיים ללב הארץ, לב השמיים- מקום גילוי החכמה, לב הארץ- מקום ההרגשים. אלו א"כ שני מדרגות מהי ערלות שבלב.

"ומה שדומה לזה במה שהוא במצפון האדם ולא ישקיף עליו זולתי הבורא"- בשונה מעבודת האברים שזה נגלה לכל, העבודה הפנימית לעומת זאת שהיא עבודת הלבבות הגדרתם שרק הבורא ית"ש משקיף על מה שקורה פנים האדם. עבודת המצפונים, בשונה מעבודת האברים, שבעבודת האברים זולת האדם והבורא יכול להיות שיהיה מי שמצורף ומכיר בה אבל עבודת המצפונים "כי האדם יראה לעיניים וה' יראה ללבב" זה מה שהאדם נמצא עם בוראו נבין כמה מבהיל ההבנה מהי עבודת המצפונים, מי שחי רק בשביל הבורא ית"ש הוא חי פנים הוא חי מצפון הוא חי מקום שרק הוא ובוראו יודעים מה יש שם, ומי שחי רק בעבודת האברים בור שהוא לא חי רק עם הבורא ית"ש. זה לא רק שהקב"ה יודע מה קורה שם אלא הגדרת הדבר שהאדם מצורף רק עם הבורא עולם. נקראים אברים מלשון לבר לחוץ כי הם פונים גם לחוץ לעומת זאת הלב נקרא מצפון הוא צפון הוא נעלם.

הנשמה של הקב"ה הוא נתנה בתוך האדם, והעבודה שהאדם צריך לעשות איתה זה לגלות את מצפוני הלבבות הפנימיים שנמצאים בקרבו (זה חופש כל חדרי בטן) העבודה היא בעומק לחיות בעיקר במצפונים ולא לחיות באברים, אלא כיוון שאנחנו גדלים על תפיסת אמת שהעיקר זה תורה ואנחנו תחפסים שהתורה היא בדיבור בהיגיון ואת המצפונים אנחנו תופסים כהרגשים לכן רוב בני האדם חיים באברים ולא פנים. כיוון שעיקר תפיסתנו ששורש כל בהריאה כולה היא אורייתא חכמה והחכמה נתפסת אצלנו כלימוד עם ספר בלבד או כדבירו או כקצת מחשבה אז אנחנו עוסקים מבוקר ועד ליל ההבחובת האברים אבל כשקולטים 7ותתופסים את עומק היסוד של חוה"ל ועוד מרבתינו, שפנימיות המצפונים זה חכמת המצפון וזה לא רק עבודת המצפונים, אז כארש האדם חי במצפון הוא חי בחכמת התורה, בני אדם הרבה סבורים שבשעה שהם מתעסקים בעבודה מה שנקרא מוסר, אז בעצם הוא עוזב סוגיא של חכמה והוא עוסק בתיקון מידות בהתפעלות בהתעוררות, נו אי אפשר בלא זה זה קב חומטין גם את 7 זה צריך, חסר את כל הנשמה הפנימת שמעמידה את התפיסה שזה חכמת המצפונים, מי שעוסק בחכמת המצפונים זה לא מדין קו חומטין זה מדין חכמה, רק יש חכמת האברים ויש חכמת המצפונים, אם באים לעסוק בזה מדין החזק במוסר אל תקף נצרה כי היא חייך, הגדרת הדבר שזה מדין קו חומטין זה צריך לעסוק בזה בזמן מועט ביום היו מרבתינו שעסקו בזה שעתיים היו שהפליגו יותר אבל זה דרך ליחידי סגולה ממש, אבל כשתופסים שהעעסק כאן הוא חכמת המצפון אנחנו לא מאים למדוד את זה בזמן אלא זה תפיסת חיים, חכמת המצפון עם אותו עומק ודקות של העיון.

צריך בשביל זה פתיחות דעת ופתיחות לב, להבין שכל העבודה הפנימית היא חכמה פנימית. מי שקלט את הדברים לאמיתותם הוא נשאב אחרי העבודה הפנימית. יש בני אדם שזה בגלל ההרגשים אבל מיש הוא בעל חכמה ובעל עבודה ומגלה את החכמה הפנימית זה בן עליה.

ומפני שחכמת המצות שבתוכה על שני ענינים, האחד מהם גלוי והשני נסתר, עינתי בספרי הקדמונים שהיו אחרי אנשי התלמוד, אשר חברו בעניני המצות חבורים רבים לעמד על חכמת הענין הנסתר, וכאיתי כי כל מה שכונו לפרש ולבאר איננו יוצא מאחד משלשה ענינים.

האחד מהם, לפרש ספר התורה והנביאים, וזה על שני דרכים, או לבאר פרוש המלות והענינים, כמו שעשה רבנו סעדיה ז"ל ברב ספרי המקרא, או לבאר עניני הלשון והקדוק והשמוש לכל עבריו וצדדיו ולתקן מלותיו, כספרי בן גנאח ובעלי המסכת, ומי שנהג מנהגם.

והענין השני, לחבר עניני המצות על דרך קצרה, כספר רב חפץ בן יצחק ז"ל, או מה שאנו תיבים בהן בזמן הזה, כהלכות פסוקות וגדולות והדומה להם, או חלק מחלקיהן, כספרי קצת הגאונים בשאלות ותשובות במצות הגוף ופסקי דינים.

והענין השלישי לישב עניני התורה בלבבנו בדרכי הראיות ותשובת האפיקורסים, כספר האמונות והדעות, ספר שרשי הדת, וספר המקמץ והדומה להם.

וסקרתי עליהם, ולא מצאתי בהם ספר מיסוד בחכמת המצפון. וכאיתי החכמה הזאת, שהיא חכמת חובות הלבבות, שהניחו ה' ולא חברוה בספר שיהיה כולל שרשיה.

ותמהתי על זה תמה גדולה, עד שאמרתי בלבי, שמא המין הזה מן המצות, אין אנחנו תיבין בו מן התורה, אלא שחיו בו מדרך המוסר להורות הדרך הנכונה והישרה, וכמוהו כמו התוספות שהם רשות, שאין אנחנו נתבעין בהם ולא נענשים אם נתעלם מהם, ועל כן הניחו הקדמונים לחברה בספר.

עד שחפשי על חובות הלבבות מן השכל ומן הכתוב ומן הקבלה אם אנחנו תיבים בהם אם לאו, ומצאתים שהם יסודי כל

הַמְצוֹת, וְאִם יֵאָבֵעַ בָּהֶם שׁוֹם הַפֶּסֶד לֹא תִתְּכֵן לָנוּ מַצְוָה מִמְצוֹת הָאֲבָרִים.

צריך להבין כאן את דברי החוה"ל, בני אדם מסתכלים על דרך כלל יש חיים שזה לימוד תורה וקיום מצוות ויש עוד איזושהי בעיה שזה המידות רעות, מה אפשר לעשות? בעיה צדדית שצריך לטפל בה וללמוד קצת מוסר, לא תמיד יש כח. ההסתכלות הזאת היא הסתכלות של שוטה של קטן בן יומו שמוטל בעריסה, מי שמסכל כך על צורת אדם הוא פשוט מסתכל על בן אדם כמו שהוא מסתכל על זבוב, זה לא צורת אדם, צורת אדם יש לו פנים ויש לו חוץ. חוץ- אברים, פנים- לב. לב הוא הפנים של כל דבר. עיקר העבודה הפנימית היא לא להתעסק עם המידות רעות מיש שמסכל כך הוא מתעסק עם עבודת המצפונים ולא עם חכמת הממצפונים ובעומק חסר לו גם רוב העבודה. ההסתכלות שצריך להסתכל על האדם היא שיש לו פנים וחוץ, העבודה של הלב שבפנים היא חכמת הלב החכמה הפנימית. אף אחד לא בא להמעיט ח"ו את חובת האברים.

- [\[הלכות שער היחוד\] 1\]](#)

Source: <https://bilvavi.net/shiur-003-הקדמההכחמההצפונה>

Links

[1] <https://bilvavi.net/chovos.alef>